

-----Opprinnelig melding-----

Fra: blalysmailen@gmail.com [mailto:blalysmailen@gmail.com] På vegne av Renate Lyse Halseth

Sendt: 29. januar 2013 13:10

Til: Postmottak HOD

Kopi: Hopen Tjaarke

Emne: Høringsuttalelse - Styrking av pasienters, brukeres og pårørendes stilling i tilsynssaker m.m.

Hei

Vi viser til epost fra Tjaarke Hopen, fagdirektør ved helserettsavdelingen i Helse- og omsorgsdepartementet den 20.12.12 og høringsbrev av 20.12.2012. Blålys ba i epost av 18.12.12 om å få komme med en høringsuttalelse til høringen "Styrking av pasienters, brukeres og pårørendes stilling i tilsynssaker m.m.". Blålys står ikke oppført som høringsinstans. Men vi håper likevel dere vil ta med vår høringsuttalelse i det videre arbeidet.

Vi oversender med dette vår høringsuttalelse.

Blålys, Landsforeningen for seksuelt misbrukte og deres pårørende, organiserer mennesker som har blitt utsatt for seksuelle overgrep i nære relasjoner.

Lovforslaget innebærer at det åpnes for at pårørende får innsyns- og uttalerett i tilsynssaker. Det er et ønske om å tydeliggjøre pårørendes rett til å anmode om Fylkesmannens vurdering av pliktbrudd og pårørendes rett til informasjon. Det foreslås at retten til å anmode om vurdering av pliktbrudd også skal gjelde systemfeil.

En stor andel av våre medlemmer har opplevd seksuelle overgrep der pårørende er overgriper. Seksuelle overgrep gir store helseproblemer langt inn i voksen alder. I behandlingen vil opplevelsene om seksuelle overgrep stå sentralt. Dette vil være opplevelser som kan forfølges strafferettslig. De pårørende, som har forgrepet seg seksuelt, har derfor særlige interesser i å unngå at handlingene blir gjort kjent.

Det som framkommer i behandling gis stor vekt i en anmeldelse og i påfølgende straffesak, det styrker den utsattes troverdighet og gir økt sjanse for domfellelse. Videre vil avsløringene kunne føre til at overgriper utstøtes både av familie og lokalsamfunn.

Pårørende, som har krenket et familiemedlem seksuelt, vil derfor ha sin egen agenda for å ødelegge og stoppe behandlingen den utsatte får. Overgriper kan legge mye arbeid ned i å holde overgrepene skjult.

Mennesker som har opplevd seksuelle overgrep er ofte svært sårbare når de er under behandling for traumer. Det ligger mye følelser og stor sorg rundt det som har hendt. Psykiatrien er generelt for lite flink til å gi rom og tilrettelegge for at følelsene skal få utløp. Det ligger lange tradisjoner i norsk helsevesen, på å dempe reaksjonene for å redusere og effektivisere behandlingstiden. Blålys erfarer at en slik strategi ofte skaper svingdørspasienter og hindrer seksuelt misbrukte i å bli friske. Det eksisterer i dag en faglig uenighet rundt hva som er god traumebehandling. Det kan derfor være relevant å stille spørsmål om det er

god nok kompetanse på traumer hos tilsynsmyndighetene. Det kan være fare for at fagfolk som skal vurdere traumebehandlingen, ikke har god nok traumekunnskap til å kunne vurdere den.

Når den som er utsatt for seksuelle overgrep begynner å snakke, er det i overgriperens sterkeste interesse å få stoppet det. I mange år har den utsatte levd med trusler om hva som vil skje om overgrepene gjøres kjent. Ofte vil et ujevnt maktforhold gjøre det vanskelig for den usatte å bli trodd. Derfor kan den utsatte tie om overgrepene i mange år. Det er ofte først når de kommer inn i en trygg behandlingsrelasjon at sannheten om overgrepene kommer fram.

Lovforslaget gir pårørende, som har forgrepet seg på et familiemedlem, rett til å forstyrre og dermed ødelegge behandlingen gjennom å reise tilsynssak. I det øyeblikket en tilsynssak er reist, vil det være nok til å skape for stor utrygghet. Dermed blir overgriperens agenda lettvinnt oppnådd. Ønsket om å dele sin overgrepshistorie med behandler kan raskt forsvinne når journalen blir et granskningssted for forbrytelser. Den som er utsatt føler ofte stor skam og skyld for det som har skjedd, selv om de var små barn da overgrepene skjedde. Det er sterke, indre og ofte selvødeleggende overlevelseselementer i sving. Som barn har de ofte blitt truet til stillhet. Denne redselen er ofte like sterk når barna har blitt voksne. En tilsynssak, som reises av en overgriper, er ofte en trussel og gjengjeldelse mot et menneske de fortsatt ønsker å skade.

På denne måten kan tilsynsmyndighetene utilsiktet bli brukt som en mektig part for overgriper i egen sak. Resultatet kan bli at pasientsikkerheten blir satt til side, noe som er tilsynsmyndighetenes hovedoppgave å ivareta.

Lovverket ivaretar ikke overgrepsutsatte på en god nok måte slik det er i dag. Dersom pårørende gis sterkere rettigheter svekkes de overgrepsutsatte sine rettigheter ytterligere. Blålys er derfor sterkt i mot at pårørende skal ha selvstendige rettigheter i en tilsynssak. Dersom pårørende skal representere pasienten må det alltid godkjennes skriftlig av pasienten først. Dersom en godkjenning ikke blir gitt, skal ikke pårørende gis rom for påvirkning.

Departementet tar også opp spørsmålet om helsepersonell bør kontaktes før opplysninger utleveres til pårørende ved dødsfall eller manglende samtykkekompetanse, og om spørsmålet bør reguleres i en egen lovbestemmelse.

Blålys mener helsepersonell alltid skal kontaktes før opplysninger utleveres til pårørende ved dødsfall eller manglende samtykkekompetanse, da det alltid er en mulighet for at seksuelle overgrep i nære relasjoner kan ha skjedd. Det er alt for få overgrep som oppdages og få overgripere som blir dømt. Saksbehandler vil derfor ikke ha kjennskap til om det foreligger skjulte strafferettslige forhold som taler mot at den pårørende skal få innsyn. Spørsmålet bør reguleres i en egen lovbestemmelse

Departementet foreslår også at retten til å anmode om vurdering av pliktbrudd også skal gjelde systemfeil. Det sies også at departementet slutter seg til at pasienter, brukere eller pårørende som blir kjent med en sak som er til behandling hos Fylkesmannen og hvor en selv har "interesse" i saken, bør ha innsyns- og uttalerett, selv om de i utgangspunktet ikke selv meldte inn saken.

Blålys vil påpeke at dersom vurdering av pliktbrudd også skal gjelde systemfeil er det naturlig at brukerorganisasjoner også gis innsyns- og uttalerett i saker hvor medlemmene har direkte interesse i saken.

Det må innebære at tilsynsmyndighetene på forespørsel uoppfordret må oversende relevante saksdokumenter til brukerorganisasjonene, begrenset på vanlig måte med hensyn til taushetsplikt.

I høringsnotatet framkommer det at departementet stiller seg tvilende til innføring av klagerett. Blålys mener at dersom lovforslaget om å gi pårørende selvstendige rettigheter i tilsynssaker går igjennom, må pasienter og brukere gis klagerett.

Med vennlig hilsen
Renate Lyse Halseth
Daglig leder i Blålys

Mobil 412 211 75
renate.lyse.halseth@blalys.no
www.blalys.no